

Hi ha casals on determinades famílies notables del passat han tingut la seu, que per rares oportunitats històriques o casuals, difícilment repetibles, s'han mantingut sense gaires alteracions fins a l'actualitat. Entrar-hi avui és com fer un viatge en el temps, i t'ofereixen una experiència ben difícil de tastar: entrar en l'hàbitat gairebé intacte on aquella gent van viure i administrar els seus béns, llegir els seus llibres, seure en els seus mateixos mobles, veure els quadres que ells hi reuniren o here-taren, obrir un armari i trobar-t'hi els seus papers. Alguns d'aquests casals ara són oberts al públic com a museu: a Andorra hi ha la casa dels Areny de Plandolit, a Terrassa la dels Alegre de Sagrera –on tanmateix s'han afegit peces de museu procedents d'unes altres col·leccions– i a Barcelona, entre més, hi ha la casa dels Moixó, a la plaça de Sant Just, que de vegades obre i s'hi organitzen vetllades i concerts.

En trobaríem uns quants més, d'exemples com aquests o semblants. Tanmateix, alguns d'aquests casals pertanyien a llinatges amb una especial transcendència cultural, i aleshores les seues adquireixen un valor afegit encara més gran. És el cas de la masia d'en Cabanyes, als volts de Vilanova i la Geltrú, on es conserva el record directe del poeta romàntic Manuel de Cabanyes, del seu germà pintor Joaquim –un dels primers paisatgistes del natural que donà Catalunya– o del seu besnebot, el pintor postmodernista Alexandre de Cabanyes, a part de més membres de la nissaga que també excel·liren en les lletres, les ciències o les arts.

L'edifici és un magnífic palauet neoclàssic italianitzant a quatre vents, com una vil·la pal·ladiana domèstica, perfecte de línies, voltat de jardins, atribuïble –segons deducció no pas mancada de base d'un descendent de la família, l'escriptor Oriol Pi de Cabanyes– al mateix Domenico Bagutti que va construir la finca del Laberint d'Horta per al marquès de Lluçà i Alfarràs, noble que tenia relació amb els Cabanyes.

D'ençà que la família la vengué a Vilanova, la masia ha tingut diversos usos públics, i ara el Consell Comarcal del Garraf n'ha fet un condicionament molt respectuós per a explicar al visitant els Cabanyes i el seu temps.

Santuaris familiars de la cultura

Francesc Fontbona

La masia d'en Cabanyes, a Vilanova i la Geltrú, un magnífic palauet neoclàssic italianitzant a quatre vents, com una vil·la pal·ladiana domèstica, perfecte de línies.

Entrar-hi és una oportunitat magnífica de viure una estona l'ambient com qui diu intacte en què una de les famílies més destacades de la cultura catalana va fer la seva obra al llarg de vora dos segles. I no cal que la convertim en un parc temàtic, que la desvirtuaríem, però sí que n'hauríem de fer més cas. Els països civilitzats es caracteritzen pel respecte i l'interès que els desperta el seu patrimoni cultural; i el nostre sempre ha presumit de país civilitzat. Vilanova, que ja té una joia museística i cultural única al país, la Biblioteca-Museu Víctor Balaguer, institució fundada i projectada *ad hoc* al segle XIX –i encara en perfecte funcionament–, té també aquest altre al·licient de primer ordre.

És un exemple molt semblant al de can Rogent, a Collbató. Hi passen Elies Rogent, el patriarca de l'arquitectura romàntica catalana, el seu

“No es pot deixar que uns particulars carreguin tots sols el pes, onerós i gens rendible, de mantenir un tresor del país”

cunyat Claudi Lorenzale, figura clau de la pintura purista, i diversos dels seus descendents, com ara el pintor Ramir Lorenzale Rogent, l'arquitecte modernista Francesc Rogent o el pintor Ramon Rogent, un dels impulsors de la renovació artística catalana a la postguerra. Els salons de can Rogent, la biblioteca, l'arxiu, els quadres, és un fogar del Romanticisme, un petit museu total, encara viu, testimoni de vida, art i economia.

Allò que diferencia can Rogent de can Cabanyes és que la finca de Collbató és encara a mans de la mateixa família que la va formar, una família que ha fet i fa molt per la conservació d'aquest conjunt únic; i l'altra, en canvi, ja pertany a la col·lectivitat. Tard o d'hora algú haurà d'advertir que no es pot deixar que uns particulars carreguin tots sols el pes, onerós i gens rendible, de mantenir un tresor del país com aquell. Cal no penalitzar aquells hereus de peces insignes del patrimoni cultural que en lloc d'enderrocar, vendre i dispersar –com han fet tants, per desgràcia–, s'han dedicat a conservar.

ffontbon@bnc.cat